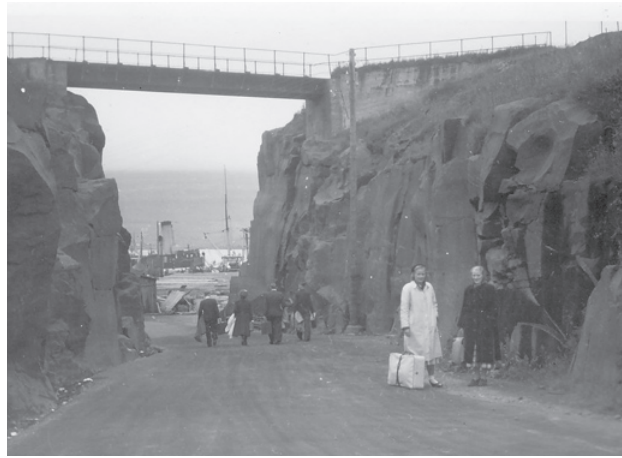

Havnin, eitt vakurt andlit

Jóanes Nielsen

Tað er mín varhugi, at ongin av teimum, sum í dag eru forsprákarar fyri at byggja ta nýggju bingjuhavnina framman fyri Skansan, halda ætlanina vera serliga prýðiliga. Bingjuhavnin skal leggjast á tí staðnum, tí ein onnur havn liggur har frammanundan. Tíverri liggur eisini eitt fornminni á sama stað, og hvussu vit so snúgva og benda og pynta um ætlanina, millum annað við at leggja ein bátahyl millum Skansan og bryggjuna, so verður úrslitið onki annað enn ein snópislig neyðsemja.

Var tað soleiðis at vit áttu skansar á øðrumhvørjum tanga í landinum, so kundi man kanska sagt: lat gá.

Men føroyingar eiga bara tann eina skansan, og at fara at gyrða hann inni við kon-teynarum, og serliga tá aðrir móguleikar eru tøkir, vísir ikki bara vanvirðing fyri fornminnum, men avdúkar eitt mentanarloysi, ið kann samanberast við tað, ið ráddi fyrst í trýssunum, tá býráðslimir í ramasta álvara mæltu

til at rudda upp úti á Reyni, so byggjast kundu nýggir prýðiligar skálar.

Tað verður bara ta einu ferðina, at tann ætlaða bingjuhavnin verður bygd. Tá nakrir hundrátúsund kubikkmetrar av gróti eru savnaðir eystur og norður úr núverandi bryggju, verður talan um eina nýggja oyggj framman fyri høvðustaðin, og har verður hon liggjandi, ja, í prinsippinum í allar ævir.

Tað sum býráðspolitikkarar, við Heðini Mortensen á odda, tykjast at halda, er at ætlaða havnarútbyggingin verður hin seinasta útbyggingin, at høvðustaðurin undir teirra ræði so at siga hevur fingið sítt endaliga skap.

Men soleiðis er ikki. Kanska um eini fimtan ella tjúgu ár skal ein nýggj havn byggjast, og hvar skal hon leggjast? Longur út á fjørðin slepst valla, og heldur ikki fram við landinum norður eftir móti Válgaravík. Tey, sum í 2035 fara at ráða fyri borgum í høvðustaðnum, fara tá at byggja eina nýggja havn annaðhvørt inni á Sundi ella úti á Gulanum.

Ella kanska onkra heilt aðrastaði. Skálafjørðurin er so nógv tann høgligasta havnin í landinum, og Eystur-oyggin hevur eitt sera virkið vinnulív, sum stórframleiðir til útflutning. Í framtíðini verður tað kanska sum í USA; Skálafjørðurin fer at

fáa leiklutin sum tað nýggja føroyska New York, meðan Havnin meira ber brá av tí umsitingarliga Washington.

Sjálvur arbeiddi eg á Eystaru bryggju tey árin, økið uddi við pakkhúsum, heilsølum, handlum, fraktskipum og strandfarabátum. Minnst, at í stóru køssunum sum Sverri hjá Skálapalla smíðjaði stóðu neyt og beljaðu, sum vóru komin til Havnar at slátrast. Tá vóru nakrir fáir trukkar komnir, og við buntum av brettum høgt uppi á gafflum vóru teir rættiliga ógvusligur, tá teir koyrdu eftir teimum trongu betongaðu strætunum. Umframt ta gerandisligu ferðsluna, var serliga fríggjadagur seinnapartur ein langur floytandi trafikkiproppur. Privat-og taxabilar trokaðustuttan fyri Skipafelagið og Traderline at loysa út øl og brennivín, og tá so tann nýggi Smyril kom í 1975, var kaosið fullkomið.

Politistar royndu at halda skil á ferðsluni, og ein teirra var navnframi skemt-arin Tønnis Wardum. Undir kasjett og í hvítum hansum stóð hann millum Timburhandilin og Dagblaðið og royndi at halda skil á. Ein av teimum døgnum kemur Jóhan Carl Dam koyrandi við lastbilinum hjá Timburhandlinum, og tá hann sær Tønnis standa har og stjórna ferðsluni, skúvar hann rútin niður og setti spurningin,

sum Tønnis illa fekk svara uppá:

– Sig mær, spurdi hann, er tú, tín armi forbrydari, blivin politistur?

Seinastísjeytárunumgóvu havnarmyndugleikarnir handlum og heilsølunum boð um at flyta av kaiøkinum, og tá broyttist nógv. Eg vildi skotið uppá, at um tað mundi vóru vit einir hálvtriðjahundrað arbeidarar, sum dagliga høvdu okkara gerning á kaiini. Har var Kaffivongurin, har vøkrudøturnar hjá Karl og Giggumouritsen arbeiddu, og í Kai-kioskini stóð unga skaldið Tóroddur Poulsen og bunkraði søgur.

Ein fagran summardag í '75 stóðu vituttan fyri tann reyðmálaða bygningin hjá Balslev. Tá sigur Karl hjá Talis við Oluf Hansen, ella Oluf hjá Poul Jóhannusi sum hann var róptur, at hann átti at vera nakað góður svimjari. Oluf hugdi at sínum hondum, ið vóru stórar sum spakabløð, og svaraði, at hann sum ungur maður kundi taka nøkur góð svimjitøk. Nettup, sigur Karl, og so ert tú bygdur sum kappróðrabátur, breiðast á miðjuni.

Oluf treiv eftir dálkinum, men tá var Karl longu horvin.

Summarfyrirðingur endaðu á Nabb og aðrar uppi í Hoyvíkshaga. Skipafeløgini fingusær fóst arbeiddssjakk, og

umframt nýggj modernað skip, sum trukkarnir tømdu upp á tveir dagar, so finguleiðslurnar við teimum føstu arbeiddssjakkunum lúkað burtur teir mangan radikalu dagleigararnar. Fakfelagsligur friður legðist á havna-økið, og í dag er so støðan tann, at havnarborgarar ikki sleppa at ganga sær ein túr út á tann gamla Molan.

Sum tað kendist fátæksligt at fara til verka niðan í Hoyvíkshaga, tá man árin frammanundan hevði havt ta áhugaverdu kaiina sum sítt arbeiddsøki. Men øðrvísi kundi tað ikki vera. Eystara bryggja var blivin ein ómaniriligur trongi, og tað var livsneyðugt við nøkrum ógvusligum inntrivum. Og í dag er støðan júst hin sama; tað er neyðugt við líknandi ógvusligum inntrivum, og júst tað er kjarnin í ætlaðu útbyggingini hjá Tórshavnar Býráð.

Í hesum døgum verður ein prýðilig brúgv reist tvørtur um Sandánna úti við Nýggja Kirkjugarð, og tá Ringvegasambandið einaferð er komið í rættlag, siggi eg fyri mær, at leiðin til ta nýggju bingjuhavnina hjá høvðustaðnum verður lögð eftir brúnni og víðari út á Gulan. Har eru góð veðurlíkindi, tað fortaldi Niels Jacob Niclasen fyri mær. Hann var ein av royndu maskinkoyrarunum hjá Phil & Søn, og var við at spreingja úti á Glyvursnesi

tey árin núverandi bryggjanuttan fyri gamla Molan varð bygd. Tað vóru kanska tveir ella tríggir dagar árliga, at grótbáturin hevði trupulleikar at lasta, annars var tann improviseraða bryggjan við Gulan lýtaleys. Niels Jacob er deyður og friður verið við honum, og hetta segði hann mær fyri eini tiggju árum síðani, altso langt áðrenn Heðin Mortensen og kompani barslaðu hetta misfostrið av eini havnaútbygging.

So fyri at draga saman: Í fyrstu atløgu mugu myndugleikarnir taka atlit til eitt fornminni, tí mugu tekningarnar av bingjuhavnni stingast út undir vaðingina onkustaðni í okkara vakra Býráðshúsi. Í øðrum lagi, og sæð í einum størri søguligum ljósi, so fara nýggjar útbyggingar av havnarviðurskiptum at koma á skránni um ikki so øgiliga nógv ár, og tá verður man kortini noyddur at fara aðrastaðni við eini nýggjari útbygging. Og í triðja lagi. Heðin Mortensen og hansara fólk eiga at hugsa eitt sindur um sítt eftirmæli. Í dag hevur innsiglingin til Havnina eitt toliliga vakurt andlit. Byngjuhavnin fer at geva andlitinum eitt fúlt arr, ikki eitt sum er genetiskt treytað og sum dugnaligir skurðlæknar kunnu bøta um, men eitt arr skapt av fyrirlitarloysi, og sum ikki ber til at umvæla.